

STRESZCZENIE

Tytuł pracy doktorskiej: *Dowódcy Polskiej Marynarki Wojennej i ich wkład w jej rozwój w latach 1945-1989*

W 1945 r. w wyniku klęski Niemiec hitlerowskich i ukształtowania się w Europie nowego ładu społeczno – politycznego, Polska powróciła nad Bałtyk. Odzyskanie wybrzeża stwarzało konieczność podjęcia prac o charakterze militarnym na rzecz znacznego rozwoju sił morskich. W tym celu należało jak najszybciej odtworzyć w kraju Marynarkę Wojenną i powierzyć jej określone zadania na Bałtyku.

W dniu 7 lipca 1945 r. Naczelny Dowódca Wojska Polskiego marszałek Michał Rola-Żymierski wydał rozkaz organizacyjny nr 00163/Org., w którym polecił utworzyć organa dowódcze i instytucje Marynarki Wojennej.

Najwyższe stanowiska służbowe w reaktywowanej w kraju Marynarce Wojennej objęli wówczas czasowo oficerowie radzieccy. Dowódcą został kontradmirał Mikołaj Abramow, a szefem Sztabu Głównego komandor Jan Szylingowski.

Pierwszym polskim dowódcą Marynarki Wojennej 15 grudnia 1945 r. został kontradmirał Adam Mohuczy, więc jemu przypadł zaszczyt dowodzić tworzącymi się w kraju siłami morskimi.

Historia polskiej Marynarki Wojennej to nie tylko ciąg wydarzeń i rozwój jej jednostek, to nie tylko okręty, ale także jednostki nadbrzeżne i lotnictwo oraz przede wszystkim ludzie – kadra zawodowa, którzy tworzyli załogi okrętów, samolotów, to przede wszystkim jej dowódcy. To oni ponosili odpowiedzialność za sprawność sprzętu i uzbrojenia oraz jego skuteczne zastosowanie w czasie wykonywania zadań bojowych.

Admirałów – dowódców marynarki wojennej przedstawionych w niniejszej pracy łączyło wiele. Większość z nich wybrała służbę na morzu kierując się głównie zamiłowaniem. Podczas swojej edukacji na uczelniach morskich wyróżniali się wśród swoich kolegów ofiarnością i karnością, co pozwoliło ukształtować w nich emocjonalny stosunek do służby na morzu. Każdy z wymienionych w tej pracy admirałów cieszył się dużym autorytetem wśród swoich przełożonych i podwładnych.

Celem pracy było przybliżenie sylwetki polskich dowódców, Marynarki Wojennej i pokazanie ich wkładu w rozwój Marynarki Wojennej, wplatając także nutę biografii i dróg życiowych, które przywiodły ich pod białą – czerwoną banderę.

Podstawę źródłową pracy stanowiły materiały archiwalne znajdujące się w Archiwum Marynarki Wojennej (AMW) w Gdyni i Centralnym Archiwum Wojskowym (CAW) w Warszawie, Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej – Oddział w Gdyni (IPN – Oddział Gdynia) oraz Bibliotece Głównej Akademii Marynarki Wojennej (BG AMW) i Muzeum Marynarki Wojennej (MMW) oraz Aktach Pomorskiego Okręgu Wojskowego,

oraz relacje ze spotkań z żyjącymi ludźmi tego okresu. W tych instytucjach autorka mogła skorzystać z największych zasobów dokumentów związanych z przedstawioną problematyką, ponieważ stały się one cennym źródłem w prezentowanej dysertacji.

Motywy i celem podjęcia tematu badawczego *Dowódcy Polskiej Marynarki Wojennej i ich wkład w jej rozwój w latach 1945 – 1989* było rozpoznanie i ukazanie problematyki dotyczącej tych osób na przestrzeni lat we wszystkich etapach jej istnienia i dowodzenia.

Rozdział pierwszy zatytułowany: *Ogólna charakterystyka rozwoju Polskiej Marynarki Wojennej w latach 1945÷1989* omawia problematykę struktury organizacyjnej, a także przedstawia genezę powstania oraz rozwój Marynarki Wojennej.

Rozdział drugi: *Dowódcy Polskiej Marynarki Wojennej w pierwszym dziesięcioleciu po zakończeniu II wojny światowej (1945 ÷ 1955)* opisuje wkład polskich i radzieckich dowódców polskiej Marynarki Wojennej, w tworzenie planów rozwoju sił morskich w Polsce i ich wpływ na ich realizację. W rozdziale tym zaprezentowano również zmiany kadrowe, budowę okrętów w stocznich krajowych, skalę represji stalinowskich oraz dostosowanie organizacji Marynarki Wojennej do struktury Floty Bałtyckiej ZSRR.

Dowódcy polskiej Marynarki Wojennej w latach 1955 ÷ 1989 i ich wkład w jej rozwój to trzeci a zarazem ostatni rozdział niniejszej pracy. Ze względu na swoją objętość jest najobszerniejszy i stanowi rozszerzoną biografię sylwetek wiceadmirała Zdzisława Studzińskiego, admirała Ludwika Janczyszyna oraz wiceadmirała Piotra Kołodziejczyka, piastujących w tym okresie stanowiska dowódców Marynarki Wojennej. Rozdział ten wprowadza w atmosferę domu rodzinnego trzech admirałów, ich drogę do najwyższych stanowisk w morskich siłach zbrojnych, który odbywał się już bez udziału doradców radzieckich, ale w ramach Układu Warszawskiego.

Dokonania wszystkich wymienionych w dysertacji dowódców Marynarki Wojennej miały niewątpliwie decydujący wpływ na całokształt rozwoju sił morskich. Każdy z nich starał się być najlepszym dowódcą. Przedstawione w niniejszej dysertacji koncepcje dotyczące organizacji, struktury i zasad wykorzystania sił Marynarki Wojennej w obronie polskiego Wybrzeża w latach 1945 – 1989 ukazują całą złożoność i zależność, zarówno od sytuacji międzynarodowej, jak też wewnętrznych uwarunkowań oraz wzrostu lub obniżenia wydatków na siły zbrojne.

Każdy z dowódców Marynarki Wojennej dążył do stworzenia takiej Marynarki Wojennej, która zapewniłaby skuteczną obronę polskiej strefy interesów militarnych i gospodarczych na Bałtyku.